

8. Ivanchuk A., Zuziak T., Marushchak O., Solovei V., Krasylnykova I., Hlukhaniuk V., Krupka V. Interest of the pre-service teachers in the alcohol-related issues. *Problems of Education in the 21st Century*. 2023. 81(2), P. 206–222. URL: <https://doi.org/10.33225/pec/23.81.206> (дата звернення: 20.05.2025).

УДК 747:7.043/7.045:73

<https://doi.org/10.31652/3041-1017-PIATE-2025.5.25>

Русавська Ю.О.

здобувачка вищої освіти
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
м. Вінниця, Україна
м. Вінниця

e-mail: rusavska02@gmail.com

Касько Я. А.

здобувачка вищої освіти
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
м. Вінниця, Україна

e-mail: kaskoyana3@gmail.com

ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ДИЗАЙН-ПРОЄКТІВ СУЧАСНИХ ІНТЕР'ЄРІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ЗООМОРФНИХ І РОСЛИННИХ ОРНАМЕНТІВ ТВОРІВ СКУЛЬПТУРНОГО ЖИВОПИСУ

Анотація. У статті досліджено принципи формування дизайн-проектів сучасних інтер'єрів із застосуванням зооморфних і рослинних орнаментів у творах скульптурного живопису. Акцентовано увагу на зростанні інтересу до природних форм у сучасному дизайні інтер'єру, що зумовлено потребою людини в гармонії з довкіллям. Розглянуто зооморфні та рослинні орнаменти як засіб художнього вираження, що поєднує традиційні естетичні підходи з інноваційними технологіями декоративного оформлення. Проведено аналіз специфіки скульптурного живопису як об'ємного зображення та його потенціалу для додавання глибини, текстури та динаміки простору. Запропоновано принципи композиційного розміщення та функціонального використання елементів скульптурного живопису, а також принципи гармонізації кольорової гами та фактур. Підкреслено важливість врахування психологічного впливу зооморфних і рослинних мотивів на сприйняття інтер'єру та емоційний стан користувача.

Ключові слова: дизайн-проект, інтер'єр, орнамент, зооморфізм, рослинні мотиви, скульптурний живопис, змішана техніка.

Abstract. The article examines the principles of forming design projects for contemporary interiors using zoomorphic and plant ornaments in sculptural painting works. Attention is focused on the growing interest in natural forms in modern interior design, which is driven by human need for harmony with the environment. Zoomorphic and plant ornaments are considered as means of artistic expression that combine traditional aesthetic approaches with innovative decorative design technologies. An analysis of the specifics of sculptural painting as three-dimensional representation and its potential for adding depth, texture and spatial dynamics is conducted. Principles of compositional placement and functional use of sculptural painting elements are proposed, as well as principles for harmonizing color schemes and textures. The importance of considering the psychological impact of zoomorphic and plant motifs on interior perception and the user's

emotional state is emphasized.

Keywords: *design project, interior, ornament, zoomorphism, plant motifs, sculptural painting, mixed media.*

Постановка наукової проблеми. У сучасному дизайні інтер'єру спостерігається зростання інтересу до природних форм, що відображає потребу людини в гармонії з довкіллям. Зооморфні й рослинні орнаменти стають засобом художнього вираження, що поєднує традиційні естетичні підходи з інноваційними технологіями декоративного оформлення [4-7; 9; 11]. Постає необхідність науково обґрунтувати принципи інтеграції таких елементів у дизайн-проекти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню орнаментальних систем присвячені праці О. Іванової, Н. Бакланової, В. Ходеківського, які досліджують символізм, структуру та стилістику рослинних і тваринних мотивів у декоративному мистецтві. Проте, проблема цілісної інтеграції скульптурного живопису у змішаній техніці в сучасний інтер'єр залишається малодослідженою.

Мета статті – дослідити принципи формування інтер'єрних дизайн-проектів із застосуванням зооморфних і рослинних орнаментів у скульптурному живописі.

Виклад основного матеріалу. Природні мотиви – ключовий елемент у декорі, який органічно поєднує середовище з внутрішнім сприйняттям людини. Зооморфні образи (птахи, риби, хижаки) символізують сили природи, тоді як рослинні форми (листя, квіти, гілки) створюють асоціації зі спокоєм та оновленням.

З-поміж основних принципів формування дизайн-проектів із застосуванням зооморфних і рослинних орнаментів у скульптурному живописі ми виокремлюємо такі:

1. Визначення основних характеристик скульптурного живопису та його потенціалу в інтер'єрі.

Скульптурний живопис, як вид мистецтва, поєднує в собі елементи живопису та скульптури, створюючи об'ємні зображення, які виступають над поверхнею. Його потенціал в інтер'єрі полягає в здатності додавати глибину, текстуру та динаміку простору. Це не просто плоска картина, а інтегрований елемент, що взаємодіє з освітленням, створюючи тіні та відблиски, які змінюють візуальне сприйняття інтер'єру протягом дня. Він може виступати як центральний акцент, так і тонко доповнювати загальну концепцію дизайну, надаючи приміщенню унікального та неповторного характеру. Завдяки своїй об'ємності, скульптурний живопис може ефективно зонувати простір, підкреслювати певні архітектурні деталі або візуально розширювати приміщення.

2. Аналіз специфіки зооморфних і рослинних орнаментів у контексті скульптурного живопису.

Зооморфні та рослинні орнаменти є одними з найдавніших і найпоширеніших мотивів у мистецтві, що несуть у собі глибокий символізм та

естетичну привабливість. У контексті скульптурного живопису їх специфіка полягає в можливості передати не тільки візуальний образ, а й тактильні відчуття, імітуючи природні фактури – пір'я, хутро, листя, пелюстки [1-3]. Це дозволяє створити більш реалістичні та занурюючі композиції. Важливо враховувати, що кожен мотив – чи то витончена ліана, чи величний птах – несе своє значення, яке може бути використане для створення певної атмосфери в інтер'єрі. Наприклад, рослинні мотиви можуть асоціюватися зі спокоєм, зростанням і природою, тоді як зооморфні – з силою, свободою або мудрістю, залежно від обраного образу.

3. Розробка принципів композиційного розміщення та функціонального використання елементів скульптурного живопису в інтер'єрі.

Ефективне використання скульптурного живопису вимагає чіткого розуміння принципів композиції та функціональності [8; 10].

У контексті композиційного розміщення важливо враховувати масштаб приміщення та розмір самого твору. Для невеликих просторів краще обирати менші, делікатніші композиції, які не перевантажуватимуть інтер'єр. У просторах приміщеннях можна використовувати великомасштабні панно, які стануть центральним елементом дизайну. Необхідно враховувати лінії зору, освітлення та взаємодію з іншими елементами інтер'єру (меблі, текстиль). Скульптурний живопис може бути розміщений на акцентній стіні, в ніші, над каміном або як окрема панель.

Крім естетичної функції, скульптурний живопис може виконувати й інші завдання. Наприклад, він може маскувати дефекти стін, приховувати комунікації, слугувати акустичною панеллю або розділяти простір на функціональні зони. Вибір місця розміщення та функціонального призначення повинен бути обґрунтований загальною концепцією інтер'єру та потребами мешканців.

4. Принципи гармонізації кольорової гами та фактур у поєднанні зі скульптурним живописом.

Для досягнення цілісного та гармонійного інтер'єру необхідно ретельно продумати поєднання кольорової гами та фактур [3; 7; 8].

Кольори в скульптурному живописі повинні доповнювати або контрастувати із загальною палітрою інтер'єру. Можна використовувати природні відтінки, що відповідають зображеним мотивам, або ж більш абстрактні кольори для створення певної атмосфери. Важливо враховувати, що об'ємність скульптурного живопису дозволяє грати зі світлом і тінню, що впливає на сприйняття кольору.

Поєднання фактур є ключовим для створення глибини та інтересу. Гладкі, поліровані поверхні скульптурного живопису можуть контрастувати з шорсткими стінами, текстилем або дерев'яними елементами. Використання різних матеріалів у самому скульптурному живописі (наприклад, поєднання рельєфних частин з гладкими) також створює додатковий візуальний ефект. Метою є створення візуальної та тактильної гармонії, що підсилює естетичне враження від інтер'єру.

5. Врахування психологічного впливу зооморфних і рослинних мотивів

на сприйняття інтер'єру.

Кожен мотив має певний психологічний вплив на людину і це необхідно враховувати під час вибору орнаментів для інтер'єру.

Рослинні мотиви часто асоціюються зі спокоєм, гармонією, свіжістю, життєвою силою та зростанням. Вони можуть створювати відчуття близькості до природи, сприяти релаксації та зменшенню стресу. Використання таких мотивів особливо доречно в спальнях, вітальнях, зонах відпочинку.

Зооморфні мотиви можуть викликати різні асоціації залежно від обраної тварини. Наприклад, зображення птахів може символізувати свободу та легкість, риб – спокій, лева – силу та благородство. Важливо обирати мотиви, які відповідають бажаній атмосфері приміщення та особистим уподобанням мешканців. Вони можуть додати інтер'єру індивідуальності, характеру та навіть елемент гри.

Правильно підібрані зооморфні та рослинні орнаменти у скульптурному живописі можуть покращити емоційний стан, створити відчуття затишку, безпеки та комфорту, а також стимулювати уяву та творчість.

Висновки. Застосування зооморфного і рослинного орнаменту в сучасному інтер'єрі через призму скульптурного живопису є ефективним засобом створення художнього простору.

Дослідження принципів формування інтер'єрних дизайн-проектів з використанням зооморфних і рослинних орнаментів у скульптурному живописі дозволило виявити ключові аспекти, що забезпечують гармонійну інтеграцію цих елементів. Скульптурний живопис, завдяки своїй об'ємності та здатності взаємодіяти зі світлом, розширює можливості художнього вираження, надаючи інтер'єру унікальної глибини та динаміки. Аналіз специфіки зооморфних і рослинних мотивів у цьому контексті підтвердив їхній значний естетичний та символічний потенціал. Важливо враховувати не лише візуальну привабливість, а й тактильні відчуття, що імітують природні фактури, а також психологічний вплив, який ці мотиви чинять на сприйняття простору. Розроблені принципи композиційного розміщення та функціонального використання елементів скульптурного живопису в інтер'єрі підкреслюють необхідність комплексного підходу, що враховує масштаб приміщення, лінії зору, освітлення та взаємодію з іншими елементами дизайну. Ефективна гармонізація кольорової гами та фактур у поєднанні зі скульптурним живописом є запорукою створення цілісного та естетично завершеного інтер'єру.

Загалом, інтеграція зооморфного та рослинного орнаменту за допомогою скульптурного живопису не тільки збагачує естетичний вигляд інтер'єру, а й сприяє створенню середовища, що відповідає глибинній потребі людини в гармонії з довкіллям і позитивно впливає на її психологічний стан.

Список використаних джерел:

1. Бакланова Н.В. Орнамент: символіка, структура, розвиток. К.: Мистецтво, 2016. 212 с.
2. Іванова О.І. Природні мотиви у художній культурі XX століття. Львів:

- СПОЛОМ, 2020. 198 с.
3. Марущак О.В., Василько В.О., Давидюк А.В., Микитин А.Я., Черненко Д.С. Форма як засіб виразності у створенні художнього образу в образотворчому мистецтві. *Modern directions of scientific research development*. Proceedings of the 12th International scientific and practical conference. BoScience Publisher (May 18-20, 2022). Chicago, USA. 2022. Pp. 602-610. URL: <https://sci-conf.com.ua/xii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-modern-directions-of-scientific-research-development-18-20-maya-2022-goda-chikago-ssha-arhiv/>.
 4. Марущак О.В., Довженко М.В., Мудрак Н.В. Стилзація та декоративна інтерпретація як особливий вид художньої творчості. *Проектування змісту і технологій художньо-графічної підготовки та художньо-творчої діяльності здобувачів вищої освіти (студентів) і молодих учених*: збірник наукових праць / С.Д. Цвілик (голова) [та ін.]. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2024. Вип. 3. С. 34-39.
 5. Марущак О.В., Кравець В.М., Мудрак Н.В. Декоративний рисунок як універсальний інструмент умовно-декоративного сприйняття світу. *Актуальні питання науки, освіти і суспільства: теорія і практика*: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (м. Умань, 28 жовтня 2022 р.): у 2 ч. Умань: ЦФЕНД, 2022. Ч. 1. С. 73-74.
 6. Марущак О.В., Магдич Я.І. Інтеграційний підхід у навчанні майбутніх учителів трудового навчання та технологій як умова збереження традицій декоративно-ужиткового мистецтва. *Актуальні проблеми підготовки вчителя трудового навчання та технологій: теорія, досвід, проблеми*: зб. наук. праць. Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2019. Вип. 2. С. 19-22.
 7. Марущак О.В., Масюк В.О. Декоративність як форма організації художнього образу. *Сучасні тенденції підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій, педагогів професійної освіти і фахівців образотворчого та декоративного мистецтва: теорія, досвід, проблеми*: зб. наук. пр. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2022. Вип. 5. С. 187-192.
 8. Марущак О.В., Романенко С.В., Будикіна Б.С., Павловська Є.А. Художньо-образна мова формування декоративної композиції. *Scientific Research: Theoretical Foundations and Practical Applications*. Proceedings of the VII International scientific and practical conference. (January 24-26, 2024) Vienna, Austria, International Scientific Unity. 2024. Pp. 57-61.
 9. Марущак О.В., Соловей В.В., Давидюк А.В., Хуан Чжічунь, Заєць Л.В. Створення художнього образу виробів декоративно-ужиткового мистецтва у проєктно-художній діяльності. *Innovative development of science, technology and education*. Proceedings of the 4th International scientific and practical conference. Perfect Publishing. Vancouver, Canada. 2024. Pp. 466-476.
 10. Соловей В.В., Марущак О.В., Лукова О.М., Багрій Д.С. Навчання майбутніх учителів трудового навчання та технологій основам композиції у декоративно-ужитковому мистецтві. *Сучасні технології підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій, педагогів професійної освіти і фахівців образотворчого та декоративного*

мистецтва: теорія, досвід, проблеми: зб. наук. пр. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2021. Вип. 3. С. 22-28.

11. Ходаківський В.М. Декоративне мистецтво: традиції та сучасність. Харків: Основа, 2019. 244 с.

УДК 37.016:7.05-057.874

<https://doi.org/10.31652/3041-1017-PIATE-2025.5.26>

О.В. Марущак

кандидат педагогічних наук, доцент
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
м. Вінниця, Україна
e-mail: ksanam77@gmail.com

Я.С. Нестеренко

здобувачка вищої освіти
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського
м. Вінниця, Україна
e-mail: nesterenko.yar123@icloud.com

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ПРИНЦИПІВ ФОРМОТВОРЕННЯ У ДИЗАЙНІ СЕРЕДОВИЩА

Анотація. У статті досліджено потенціал вивчення принципів формотворення в дизайні середовища для розвитку креативного мислення учнів старшої школи на уроках технологій. Проаналізовано теоретичні засади творчого мислення та його складові: флюентність, гнучкість, оригінальність і розробленість. Розкрито зв'язок між застосуванням принципів формотворення (композиція, пропорційність, ритм, симетрія, контраст, масштаб, колір) та розвитком когнітивних процесів креативності. Обґрунтовано педагогічні методи та підходи, що сприяють ефективному розвитку творчого мислення: проєктна діяльність, кейс-метод, мозковий штурм, ескізування та критичний аналіз. Визначено важливість створення підтримуючого освітнього середовища та ролі вчителя як фасилітора творчого процесу.

Ключові слова: технології, креативне мислення, принципи формотворення, дизайн середовища, проєктна діяльність, педагогічні методи, освітнє середовище.

Abstract. The article examines the potential of studying form-making principles in environmental design for developing creative thinking in high school students during technology lessons. The theoretical foundations of creative thinking and its components are analyzed: fluency, flexibility, originality, and elaboration. The connection between the application of form-making principles (composition, proportionality, rhythm, symmetry, contrast, scale, color) and the development of cognitive processes of creativity is revealed. Pedagogical methods and approaches that contribute to effective creative thinking development are substantiated: project activities, case method, brainstorming, sketching, and critical analysis. The importance of creating a supportive educational environment and the teacher's role as a facilitator of the creative process is determined.

Keywords: technology, creative thinking, form-making principles, environmental design, project activities, pedagogical methods, educational environment.